

Nr 1159

Av herr **Källstad m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 52, angående lärarutbildning för folkhögskolan m. m.

(Lika lydande med motion nr 1009 i Första kammaren)

Två väsentliga skäl kan anföras varför samhället måste vidtaga kraftfulla åtgärder i syfte att underlätta utbildning och fortbildning av vuxna. Det ena är samhällsutvecklingen, det andra är rättvisekravet. De vuxna, som av olika skäl inte haft möjlighet att i sin ungdom få utbildning svarande mot deras ambition och fallenhet, måste i dag beredas tillfälle att ta skadan igen. Det är bl. a. mot denna bakgrund som frågan om vuxenutbildningen fått ökad aktualitet under de senaste åren. Ett grundläggande utredningsarbete rörande vuxenutbildningsproblematiken har för flera år sedan utträttats av TCO:s utbildningskommitté. En arbetsgrupp inom folkpartiet framlade 1967 en utredning med förslag rörande vuxenutbildningen. Nyligen har en delrapport från LO:s arbetsgrupp för vuxenutbildningsfrågor presenterats.

Från regeringshåll har vid ett flertal tillfällen uttalats att nästa stora utbildningsreform skulle komma att gälla vuxenutbildningen. Mot bakgrund av att ingen av de utredningar som behandlat vuxenutbildningsfrågorna haft till uppgift att företa en samlad översyn av vuxenutbildningen i dess helhet har från mittenpartierna vid upprepade tillfällen, alltsedan 1965 års riksdag, krav rests på en övergripande översyn av vuxenutbildningen i dess helhet. Särskild uppmärksamhet skulle därvid ägnas frågan om effektivt studiec-
socialt stöd till de vuxenstuderande. Dessa krav har i denna del i viss mån tillgodosetts under 1968. De förslag som framläggs i förevarande proposition bygger, lika litet som tidigare förslag på vuxenutbildningens område, på ett samlat utredningsresultat, utan på förslag dels från folkhögskolans lärarutredning, dels på ett icke redovisat utredningsresultat rörande behovet av särskild lärarutbildning för vuxengymnasiernas behov. Det är givet att överblicken och samordningen härigenom försvåras.

I propositionen föreslås att en särskild praktisk-pedagogisk utbildning av lärare för folkhögskolan skall inrättas vid lärarhögskolan i Linköping. Till denna skall kunna antas dels sökande med minst tre examensämnen i grundexamen, dels sökande med meriter från t. ex. folkbildnings- och organisationsarbete. Några bestämda krav på viss utbildningslinje eller ämneskombination uppställs ej. Intagningskapaciteten föreslås dimensioneras med tanke även på behov inom studieförbunden och annan folkbildning. I propositionen upptas dessutom frågan om behovet av särskilda insatser för utbildning av lärare för annan vuxenutbildning, främst den statliga och

kommunala gymnasiala och förgymnasiala utbildningen. Statsrådet räknar med att en praktisk-pedagogisk utbildning som är särskilt avpassad för den statliga och kommunala gymnasiala vuxenutbildningen fr. o. m. den 1 juli 1970 anordnas vid lärarhögskolan i Stockholm. Detta anses böra ske inom ramen för den reguljära ämnesutbildningen. Utbildningen i pedagogik bör, såsom föreslagits beträffande folkhögskollärarytbildningen, delvis inriktas mot vuxenutbildningen.

Folkhögskolan

Folkhögskolan har, liksom studiecirkelverksamheten, en särpräglad och djupgående betydelse inom det svenska samhällslivet. Förankringen i folk-rörelserna har präglat innehåll och arbetsformer vid folkhögskolorna. Framtidens folkhögskola kommer sannolikt i än högre grad att bli en skola för vuxna. Av den principiella syn på vuxenutbildningens behov och former, som vi redovisat i tidigare partimotioner, följer att vi ser mycket positivt på det arbete som utförs av folkhögskolorna. Dessa skolor har samlat viktiga erfarenheter av vuxenutbildningsarbete och har visat stor förmåga att anpassa sig till det nya läge som uppkommer i takt med skolreformernas genomförande och på grund av andra förändringar i samhället. Folkhögskolorna bör även i fortsättningen ges stor frihet i ämnesval och kursutformning. Folkhögskolorna torde i framtiden kunna tjäna som regionala vuxenutbildningscentra. Vi delar föredragande statsrådets uppfattning att de förändrade kraven på folkhögskolan nödvändiggör en särskild praktisk-pedagogisk utbildning av lärare för skolformen.

Vuxenpedagogik

Som vi anförde i partimotion till 1967 års riksdag kräver vuxenundervisningen delvis annan pedagogik och metodik än reguljär undervisning inom ungdomsskolan. Det är av betydelse att för vuxenundervisningen speciellt avpassad lärarutbildning införs. Stora ansträngningar måste läggas ned på att ge vuxenutbildningen dess egna pedagogiska former. För att detta mål skall kunna uppnås fordras dels att de erfarenheter som på olika håll finns av vuxenutbildning utnyttjas effektivt, dels att en ordentlig satsning görs på vuxenpedagogisk forskning. Det finns en rad angelägna områden inom den vuxenpedagogiska forskningen. Professurer i vuxenpedagogik bör inrättas och till dessa bör knytas väl utrustade forskningsinstitutioner.

Lärarytbildningens organisation

Lärarna bör ges möjlighet undervisa över stadiegränserna och inom olika skolformer. Lärarytbyte bör underlättas eftersom det inrymmer möjligheter till pedagogiska impulser. I ämneslärarytbildningen bör därför för alla

lärare införas särskilda kursmoment om vuxenpedagogik och metodik vid undervisningen av vuxna. Lärarutbildningen bör i möjligaste mån organiseras med en gemensam grundutbildning. Denna grundutbildning bör kunna kompletteras med t. ex. en speciell kurs i vuxenpedagogik. Det bör vidare vara möjligt för eleverna att auskultera inom olika skolformer. Möjlighet bör emellertid finnas för en grupp lärare att specialisera sig på vuxenutbildningens problem. Som föredragande statsrådet framhåller är det därför angeläget att man på ämneslärarlinjen kan få till stånd en praktisk-pedagogisk utbildning som är särskilt avpassad för vuxenutbildningen. Enligt vår mening talar emellertid bl. a. det förhållandet att i Linköping och Norrköping finns andra former av vuxenutbildning, såsom omskolningscentrum, statens skola för vuxna och kommunala skolor för vuxna, vilka i viss utsträckning bör kunna utnyttjas för auskultationer och övningsundervisning, för att utbildningen förläggs till denna lärarhögskola. Även det faktum att den föreslagna lärarutbildningen för folkhögskolan skall förläggas till Linköping talar för att ett vuxenutbildningscentrum bör kunna växa fram kring denna lärarhögskola. Vi förordar att en praktisk-pedagogisk utbildning som är särskilt avpassad för den statliga och kommunala gymnasiala vuxenutbildningen anordnas vid lärarhögskolan i Linköping.

De lärare, som nu är engagerade i vuxenundervisning, bör få möjlighet att fortbilda sig på området. De som redan har grundutbildning från lärarhögskola bör erbjudas möjlighet komplettera denna med en speciell kurs i vuxenpedagogik. Dessa vidareutbildningskurser bör kunna anordnas i anslutning till flera lärarhögskolor, men i första hand synes av skäl som anges i propositionen den i Linköping böra komma i fråga.

Under återopande av det anförda hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa

1. att den föreslagna praktisk-pedagogiska lärarutbildningen, särskilt avpassad för den statliga och kommunala gymnasiala vuxenutbildningens behov, bör förläggas till lärarhögskolan i Linköping,

2. att den reguljära ämneslärarutbildningen bör ges ökade inslag av utbildning i vuxenundervisningens pedagogik,

3. att kompletterande utbildning i vuxenundervisningens pedagogik bör erbjudas dem som redan genomgått ämneslärarutbildning,

4. att ökade resurser ställes till förfogande för forskning rörande vuxenundervisningens pedagogik och metodik.

Stockholm den 22 april 1969

Thorvald Källstad (fp)

Bertil Ohlin (fp)

Karl-Erik Strömberg (fp)

Olle Westberg (fp)

Ingemar Mundebo (fp)

i Ljusdal
